

NORGES INDSKRIFTER MED DE ÆLDRE RUNER.

Stavanger Amt.

39. Vetteland.

Literatur. Utrykt. Brev fra Professor G. Gustafson til S. Bugge, Bergen 10 Mai 1899. — Brev fra Conservator T. Helliesen til S. Bugge, Stavanger 12 Mai 1899 (med Tegning af Indskriften). — Brev fra Proprietær Johan Hiorth til Halvdan Koht, Ogne 27 Oct. 1899. — Brev fra Prof. Gustafson til S. Bugge, Bergen 15 Nov. 1899. — Brev fra Conservator T. Helliesen til S. Bugge, Stavanger 12 Sept. 1900. (Alt i Runearkivet i Christiania.)

Grundlag for Behandlingen. Undersøgelse af Indskriften i Aftryk og Photographi, samt Benyttelse af de under Literatur nævnte Breve.

Tegninger. Først meddeles Autotypi af Runestenen efter Photographi, taget af Photograph Jacobsen, Stavanger; derpaa Autotypier (S. 441 Indskriftens 1ste og 2den Linje, S. 442 3dje Linje) efter et Papiraftryk, paa hvilket Runetrækkene og de naturlige Furer, der tjene som Rammelinjer, er udfyldte med Blyant af M. Olsen.

Om denne Runesten, som i 1896 (sandsynlig om Høsten) fandtes paa Gaarden Vetteland¹⁾ (Matr. Gaards-Nr. 33), Ogne Sogn, Egersund Præstegjæld, Jæderen, meddeles følgende efter Oplysninger, indhentede ved Findestedet af Professor Gustafson og Proprietær Johan Hiorth²⁾:

Gaarden Vetteland ligger c. 2 Km. i NO for Bruvandet, et mærkeligt lidet Vand, der adskilles fra Søen kun ved en smal Sandstrimmel, og rundt om hvilket der er fundet mange Minder om gammel Bebyggelse, lige fra Stenalderen. I 1—2 Bøsseskuds Afstand SV for Gaarden, paa venstre Side af Landeveien og nær denne, stikker der op nogle lave Fjeldknauser. I nogle Meters Afstand fra den høieste af disse Knauser, paa den Side, hvor denne danner en c. 2 M.

¹⁾ Side 360 er Stenen fra Vetteland efter en tidligere Meddelelse feilagtig omtalt som Stenen fra Sandve. Sandve er Matr. Gaards-Nr. 26 i Ogne Sogn.

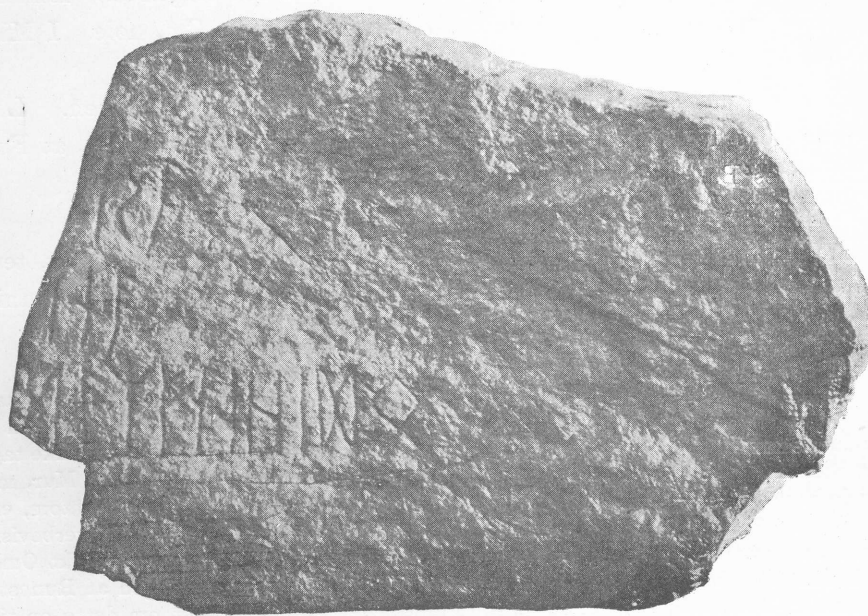
²⁾ Saavel Meddelelserne om selve Fundet som om det (i det følgende omtalte) tabte Brudstykke af Runestenen grunde sig paa de ovenfor under Literatur anførte Breve.

høi lodret Væg op fra det omgivende Jordsmon, blev under Pløining Stenen funden i liggende Stilling, c. 20 Cm. under Jordoverfladen. Stenen kom under Arbeidet i Veien for Plogen og blev derfor opbrudt.

Professor Gustafson skriver i Brev af ^{15/11} 1899: „Beliggenheden er saadan, at stenen ikke gjerne kan tænkes at have været reist på selve findestedet, men på en af knauserne ovenfor vilde den have havt en fortrinlig plads¹⁾. På den ene af disse lå der en liden lav haug, der blev undersøgt af mig²⁾. I midten fandtes tæt under sten- og jord-dækket *brændte ben* og *kul*, samt nogle få stumper af et lerkar, hvis form ikke kan bestemmes, men som må være ældre end vikingetidens begyndelse. På denne lille haug kunde runestenen godt tænkes at have stået.“

Medens Stenen efter at være opbrudt endnu stod lige ved Findestedet, støttet op mod en lav lodret Fjeldvæg, blev en Skolelærer opmærksom paa, at der var anbragt Runer paa den, og underrettede Stavanger Museum derom. I October 1896 blev Stenen flyttet til Stavanger Museum og indlemmet i dette.

Stenen fra Vettelund er kun et Fragment af en Runesten. Skjønt det manglende Brudstykke gjentagne Gange har været eftersøgt paa og omkring Findestedet, har det hidtil ikke lykkets at skaffe det tilveie³⁾.

1) Lige under en flere Mandshøider høi Fjeldknaus vilde være en ligesaa uheldig Plads for en Runesten, som der vilde være en fortrinlig Plads oppe paa selve Knausen. (Prof. Gustafson.)

2) I denne Haug havde der tidligere været gravet. (Prof. Gustafson.)

3) Hvad der i det følgende meddeles af Oplysninger om det tabte Brudstykke, er, som man let vil forstaa af disse Meddelelsers Art, tildels temmelig upaalideligt. Vi har dog troet ikke at burde udelade det, da det muligens kan være til nogen Veiledning ved fremtidige Eftersøgninger af det manglende Brudstykke.

Det blev opgivet for Proprietær Hiorth af Gaarden Vettelands Eier (som dengang ikke boede paa Gaarden, men lod den bestyre ved Forpagter), Landhandler Johannes

Det bevarede Stykke af Vettelands-Stenen har sandsynlig været Runestenens Topende. Dette synes at fremgaa deraf, at Brudstykket smalner af udover mod den ene Ende (den Ende, som ikke er beskrevet med Runer). Det er 111 Cm. langt, 76 Cm. bredt og 18 Cm. tykt. Stenarten, der er lyserød Granit, synes at være den samme, som forekommer i de ovenfor omtalte Fjeldknauser lige over Findestedet og paa flere andre Steder i Omegnen. Det fortjener her at mærkes, at ogsaa Tune-Stenen fra Smaalene og Varnum-Stenen fra Vermland er af rødlig Granit; se S. 5, 39.

Det levnedede Brudstykke af Runestenens viser Slutningen af tre rette Linjer, skrevne fra venstre mod høire. Stenen synes at have været reist saaledes, at Skriften gik nedenfra opad. Den Linje, som, da Stenen var reist, har været længst til høire, kalde vi i det følgende nederste Linje; Linjen længst til venstre kalde vi øverste Linje. Nederste Linje strækker sig meget længere mod høire end øverste Linje og Midtlinjen.

Runerne er overmaade smukt og tydelig indhugne. Med Hensyn til Runernes smukke og klare Former er Vettelands-Indskriften tilligemed Indskriften *a* paa Tune-Stenen af de mest udmærkede blandt de bevarede norske Indskrifter med den længere Rækkes Runer paa faste Mindesmærker. Alle Vettelands-Stenens Runer er endnu saa tydelige, at der paa intet Punkt kan være Tvivl om Læsningen. (Om første *M*-Rune i nederste Linje se i det følgende.) Runerne er i øverste Linje høiere end i de to andre Linjer, c. 12—12 $\frac{1}{3}$ Cm. høie. I Midtlinjen og i nederste Linje er Runernes Høide c. 10 $\frac{1}{2}$ —11 $\frac{1}{2}$ Cm.

Parallelt med Indskriften gaar flere naturlige Furer i Stenen. Langs en af disse er de 7 første Runer i nederste Linje anbragte, saaledes at Furen er under Runernes Basis.

Af øverste Linje er bevaret Runerne | ξ ↑ ist.

Fra Midten af *i*-Runens Stav gaar skraat opad mod høire en kort, temmelig dyb Fure. Denne holde vi paa Grund af dens urene Bund for betydningsløs.

Sandve, at man Sommeren 1896 ved Ombygning af en Del af en Ladebygning paa Vettelands blev opmærksom paa „en Sten, der efter Beskrivelsen maatte passe til den [senere] fundne Runesten og som var bedækket med Skrifte tegn“. Der blev imidlertid ikke taget vare paa Stenen; efter Sigende blev den anvendt paa et andet Sted i Ladens Mur, men man kunde ikke erindre hvor. I 1897 foretog Proprietær Hiorth, da Laden blev tom, en Eftersøgning af Stenen, men uden Resultat, idet Arbeidsfolkene kom til den Overbevisning, at den maatte være anbragt under Laavegulvet, midt i Laden. Da en paatænkt Ombygning af Laden ikke fandt Sted, blev der en foreløbig Stans i Eftersøgningen af Runestenens.

Høsten 1899 besøgte Prof. Gustafson Findestedet. Jorden rundt om dette op til Fjeldknauserne undersøgte med Jærnstang; man stødte paa flere Stene, men alle var uden Indskrift. I og rundt om den ovennævnte lille Haug søgte ligeledes forgjæves. Desuden gjennem søgte de omgivende Stengjærder og Murene i nogle Udhusbygninger paa Gaarden, forsaavidt disse var tilgængelige. Det fortalte Prof. Gustafson, at den forrige Forpagter paa Gaarden skulde have seet nogle „Figurer“ paa en Sten i en af Fjøs murene.

Den følgende Sommer lod Conservator Helliesen Grundmuren nedrive paa den ovenfor omtalte Ladebygning og undersøgte hver eneste Sten, ligesom ogsaa Laavebroen blev brudt op og Grunden undersøgt, men uden Resultat. Ogsaa en Undersøgelse, som blev foretaget af Grundmurene paa alle Husebygninger i Nabolaget og af alle Stengjærder i den nærmeste Omegn, viste sig at være frugtesløs.

Skjønt ogsaa Folkene paa Gaarden har havt sin Opmærksomhed rettet paa det tabte Brudstykke af Vettelands-Stenen, har det dog hidtil ikke lykkets at opspore dette.

(Trykt 6. Februar 1903.)

Til venstre for i-Runen og i Høide med dennes øverste Del sees en grund ξ -formet Fordybning. Den er sikkert ikke hugget.

Bruddet til venstre for i-Runens Stav gaar skraat imod dennes Retning, saaledes at Afstanden fra Bruddet til i-Runens Basis er 5 Cm., til samme Runes Top 2,5 Cm. Afstanden fra i-Runen til s-Runens Basis og fra s-Runens Basis til t er derimod kun henholdsvis 3,9 og 2,9 Cm. Efter dette er det sandsynligt, at den Rune, som har gaaet forud for i, har havt Kvist eller Kviste oppe til høire og altsaa vel har været en af følgende Runer: $\mathfrak{f}$, $\mathfrak{r}$, $\mathfrak{t}$, $\mathfrak{y}$, $\mathfrak{p}$, $\mathfrak{v}$.

ξ -Runen har Form af to forenede Vinkler, den ene over den anden. Samme Form (med Vinklernes Aabning vendt fra Indskriftens Begyndelse) forekommer paa Kragehul-Spydstagen, paa Opedal-Stenen (S. 300) og paa Berga-Stenen. Væsentlig samme Form findes i Indskrifterne fra Tanum og Skärkind, hvor dog Vinklernes Aabning vender mod Indskriftens Begyndelse. Saude-Indskriften synes at have havt Runeformen ξ med Aabningen vendt fra Indskriftens Begyndelse; se S. 183 f.

Midtlinjen bestaar af de tre Runer $\mathfrak{t} \mathfrak{t} \mathfrak{f}$ ina.

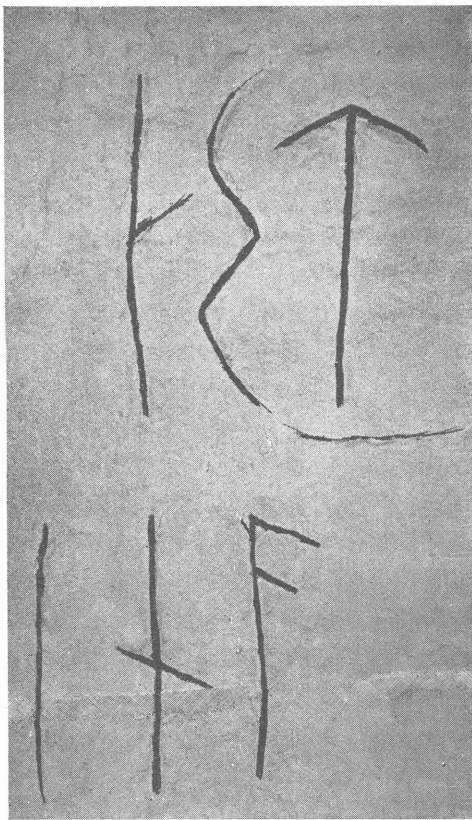
Længste Afstand fra l-Runen til Bruddet til venstre er 3,6 Cm. og Afstanden til følgende Rune 4,6 Cm. Man kan altsaa heraf ikke slutte noget om den Rune, som har gaaet forud for i.

$\mathfrak{t}$ -Runens Tværstreg skraaner, ligesom Forbindelsesstregen paa $\mathfrak{H}$ -Runen i nederste Linje, nedad fra venstre mod høire.

Paa $\mathfrak{f}$ -Runen er nederste Kvist lidt kortere end øverste. Den samme Eiendommelighed gjenfindes paa de to andre Steder, hvor $\mathfrak{f}$ i denne Indskrift forekommer; dog er ved første a-Rune i nederste Linje Forskjellen mellem de to Kvistes Længde ubetydelig. Jfr. a-Runen i Indskrifterne fra Øvre Stabu og Nedre Hov (S. 416, 423).

Nederste Linje bestaar af følgende Runer:

Rune 1 $\mathfrak{M}$ d. Runen, som staar lige i Bruddet, er nu ufuldstændig, idet venstre lodrette Stav er slaaet bort. Istedetfor to hinanden krydsende Forbindelsesstreger har den havt to mod hinanden vendte buede Linjer. Det kan nu ikke afgjøres, om disse Linjer har berørt hinanden, da et Stykke af Stenen har sprunget ud ved Buelinjernes Midte, saaledes at disse ikke sikkert kan følges i hele sin Længde. d-Runen Nr. 9 har væsentlig samme Form, men er noget smalere i Forhold til Høiden; de to buede Linjer støde her ind til hinanden.

Rune 2 **ƒ a.** Jfr. hvad der er bemærket til **a**-Runen i Midtlinjen.

Rune 3 **Υ a.** Venstre Kvist gaar ud fra Hovedstaven lidt høiere oppe end høire Kvist. Kvistene naar ikke op til i Høide med Stavens Top.

Rune 4 **Ƴ f.**

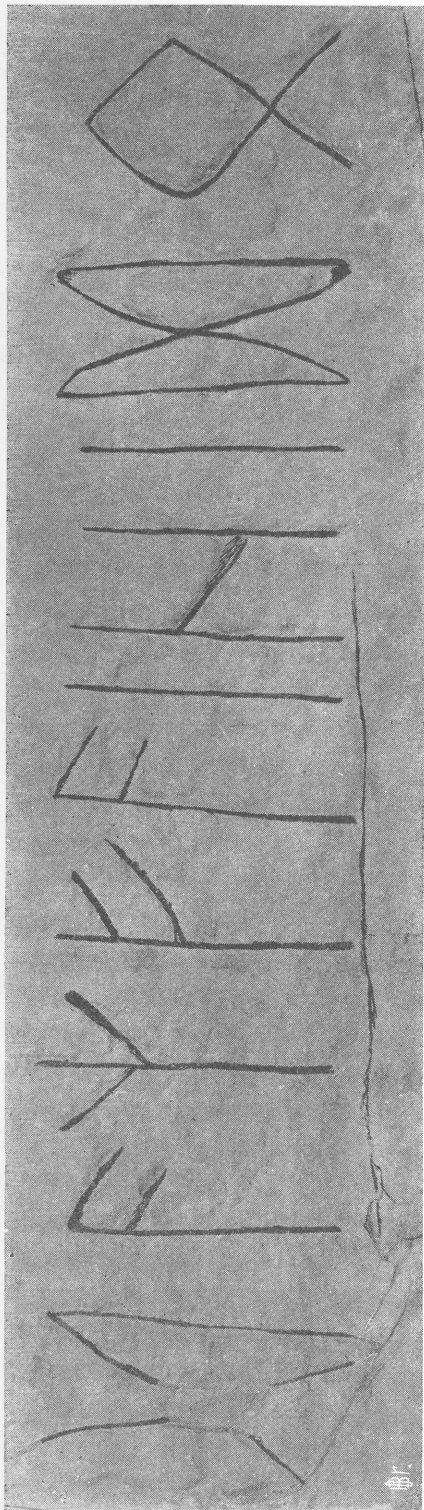
Rune 5 **ƒ a.** Jfr. Bemærkningen til **a**-Runen i Midtlinjen.

Rune 6—10 **INIM** **⊗ ihido.**

Uagtet nederste Linje vistnok ikke skal læses først, synes det dog hensigtsmæssigt at begynde Tolkningen med denne. Thi denne Linje er den eneste, som nu sikkert indeholder et fuldstændigt Ord, og vi har derfor i den et trygt Holdepunkt, hvorfra vi kan gaa videre.

Dette fuldstændige Ord er **ƳINIM** **⊗ faihido.** Vi kjende det allerede fra Einang-Stenen, hvor det ligeledes forekommer. Se S. 82—85. **faihido** er Verbum i 1ste Person Ental Præter. Indic. = *fáða*, og betyder „(jeg) malede“ eller „(jeg) skrev“. Andre Former af dette Verbum er nævnte S. 197, 200, 254 f., 259, 360—362, 377—379. Heraf maa sluttes for det første, at denne Verbalform har været formelmæssig fast brugt i Indskrifter med den længere Rækkes Runer. Da **faihido** er den ældste forekommende Form, som senere gennemgaar flere Forandringer, indtil der ved Begyndelsen af den historiske Tid med samme Betydning skrives *faja*, saa maa vi for det andet slutte, at Indskriften fra Vettelund har hørt til de allerældste i Norge bevarede Runeindskrifter og har været omtrent samtidig med Einang-Indskriften.

Umiddelbart forud for **faihido** „(jeg) skrev“ er Runerne **MFY.** Heri har vi Slutningen af et Ord, hvis Begyndelse nu er tabt. Dette Ord har vistnok været et Mandsnavn i Nominativ (af en Stamme paa *-da-*), Subject for Verbet **faihido**¹⁾. Lidet sandsynligt er det, at vi i **-dar** skulde have Slutningen af et Appellativ i Nominativ, som havde staaet i Apposition til Subjectet.

¹⁾ Vistnok har vi i Aarstad-Indskriften en Genetiv paa **-ar**, men det er ikke sandsynligt, at Vettelund-Indskriften forud for „(jeg) skrev“ skulde have en Genetiv af et Mandsnavn i Forbindelsen „N. N.'s Søn“ eller lignende.

Men hvorledes det Mandsnavn, hvoraf Slutningen **-dar** er bevaret, skal udfyldes, lader sig ikke bestemme. Der er mange Muligheder, af hvilke her skal nævnes nogle: **hagustaldar** eller et sammensat Navn, hvis sidste Led har været enten ***wardar** eller ***waldar** eller **-radar** eller **-ridar**, o. s. v., o. s. v.

Nederste Linje viser, at Indskriften ikke har anvendt Ordadskillelse. Det samme er Tilfældet i Indskrifterne fra Einang og Strand og i flere andre af de ældste Indskrifter. Til venstre for Mandsnavnet kan endnu have staaet **ek** „jeg“. Hvis nederste Linje ikke har indeholdt mere end den Sætning, hvis Verbum er **fahido**, mangler der til venstre for **-dar** neppe mere end omkring 10 Runer, men meget mulig færre Runer.

Den Sætning, hvormed Indskriften i nederste Linje ender, synes altsaa at have indeholdt først mulig **ek** „jeg“, derpaa sikkert Runeristerens Navn i Nominativ og endelig Verbet **fahido** „skrev“ uden Object. Hermed kan sammenstilles, at Helnæs-Indskriften fra Fyn slutter med Sætningen *quair fapi*, som er skrevet i én Linje (se Wimmer, Runenschrift S. 343). Et tilsvarende Forhold har fundet Sted paa den med Helnæs-Stenen nær beslægtede Flemløse-Sten (se Wimmer, Runenschrift S. 347 ff.).

Herefter gaa vi over til Midtlinjen.

I denne er kun **ina** bevaret. Da der er et bredt tomt Rum til høire for disse Runer, er det sandsynligt, at et Ord er afsluttet med **-ina**. Disse Runer kan ikke med Sikkerhed tolkes, thi da saa lidet er bevaret af den oprindelige Text, er det muligt at udfylde det manglende paa flere Maader. Men efter det sædvanlige Udtryk i de med Runer skrevne Mindeindskrifter synes ingen Udfyldning af **-ina** at ligge saa nær som **[sta]ina**, Accus. i Ental af Ordet for „Sten“. Navneformen **staina** forekommer i Tune-Indskriften *b*.

Hvis denne Udfyldning er rigtig, kunde det ligge nær at formode, at Indskriften havde havt en Sætning af omtrent følgende Bygning: „N. N. reiste (eller: satte) denne Sten efter N. N.“ Jfr. f. Ex. Helnæs-Indskriften. Men herimod synes det, som er bevaret af øverste Linjes Runer, at stride.

I øverste Linje læses **ist**. Paa Grund af det brede tomme Rum til høire for **ist** er det sandsynligt, at et Ord har været afsluttet med **ist**.

I **-ist** vil man neppe kunne finde nogen anden Ordform, der ellers er kjendt som nordisk og som vil kunne passe i en Runeindskrift, end en til oldn. *reist* „ridse“ svarende Form. Afstanden fra **ist** til Bruddet til venstre passer ogsaa, som foran (S. 441) bemærket, godt til den Formodning, at Runen foran **ist** har været **ra**. Vi formode derfor, at der her skal udfyldes **[ra]ist**.¹⁾ Hvis dette er rigtigt, da har vi her det ældste bevarede Exempel paa en Form af oldn. *rista* „ridse“.

Det synes efter de tre Linjers indbyrdes Rækkefølge paa Stenen naturligt, at øverste Linje skal læses først, derpaa Midtlinjen og endelig nederste Linje. Herfor taler ogsaa den Omstændighed, at Runerne i øverste Linje er høiere end

¹⁾ Vi udfylde **[ra]ist**, ikke ***[wra]ist**, fordi Allitterationen i gamle Vers overalt henviser til Formen *rista* med *r* i Fremlyd, ingensteds til et **vrista*.

i de to andre. Endelig taler det, at Runerne i nederste Linje strække sig meget længere til højre end Runerne i de to andre Linjer, for, at nederste Linje skal læses sidst.

Men hvis det er rigtigt, at Indskriften i første Linje har havt Verbet „ridsede“ **raist*, da kan i anden Linje ikke have fulgt en Sætning som følgende: „N. N. satte efter N. N. denne Sten“. Thi denne Rækkefølge af de to Verber vilde i sig selv være upassende og bliver endnu mere upassende derved, at „malede“ eller „skrev“ (*faihido*) følger i tredje Linje.

Vi skjønner ikke, at Verbet „ridsede“ (**raist*) i første Linje kan faa nogen passende Anvendelse og Stilling, uden under følgende Forudsætning: Vi formoder, at første og anden Linje (øverste Linje og Midtlinjen) har indeholdt en Sætning af omtrent følgende Bygning og Indhold: „Efter N. N. N. N. (Subject) ridsede (**raist*) Runer paa denne Sten (**staina*)“. Eller „N. N. (Subject) efter N. N. ridsede Runer paa denne Sten“.

Hvis denne Formodning er rigtig, har Accusativen [*sta*]ina „Sten“ i Midtlinjen været styret af Præpositionen *an* „paa“. Om Brugen af Accusativ (ikke Dativ) i denne Forbindelse kan henvises til det S. 200 formodede *an it* paa Aagedal-Bracteaten og det der anførte nyisl. *draga líkneski á skjöld*. Sammenlign ogsaa *hiuku · runir · arikan · strink* (Runverser Nr. 139), d. e. *hiuggu rúnir á ríkan (?) streng*.

Hvis de i det foregaaende nævnte Formodninger er grundede, saa har Indskriften først nævnt én Person som den, der indridsede (**raist* i 3dje Person) Runerne; derpaa en anden Person, som om sig selv siger, at han malede (*faihido*) (Runerne). Dette skulde synes egentlig at kunne forstaaes saaledes, at én Person har aftegnet Runernes Former paa Stenen, inden de blev indhuggede, og at derpaa en anden Person har foretaget Indhugningen efter de i Forveien opdragne Former. Men det er vel Runemesteren, om hvem Udtrykket *faihido* er brugt, medens [*ra*]ist synes at have været brugt om den Person, som har ladet Mindesmærket opføre og udstyre med Runer.

I den mythiske Fremstilling i Hávamál 142 har *fápi*, hvis Object er „Runer“, et andet Subject end *reist* (Se S. 85). Rök-Indskriften har i Linje 2 *fápi fápir* om den Person, som har ladet Runerne skrive, men nævner siden en anden Person som Runemester.

Efter det foregaaende er de levnede Brudstykker af Vettelands-Indskriften:

I ǫ ↑
 -i s t
 I † †
 -i n a
 M F Y P F I H I M X
 -d a r f a i h i d o

Dette kan mulig forstaaes saaledes:

. . . . [*ra*]ist
 . . . . [*sta*]ina
 . . . . -*dar faihido*

„[N. N. efter N. N.] ridsede [Runer paa denne] Sten. Jeg — d maledede.“

Som allerede i det foregaaende sagt, maa Vettelands-Indskriften være en af de ældste norske Indskrifter. Herfor taler navnlig den Omstændighed, at Ordformen **faihido** med Tvelyden *ai*, med bevaret *h* og med bevaret *i* ligeledes findes paa Einang-Stenen, som S. 88 er henført til Tiden omkring 400. Ogsaa Runernes Former og Anvendelse i det hele paa Vettelands-Stenen taler for Indskriftens Ælde. Saaledes det, at Runen **f** her er den eneste **a**-Rune og at øverste Kvist her er lidt længere end nederste og overalt gaar ud fra den rette Stavs Top. Fremdeles Formen af Runen for **s**. Vel ogsaa Formen af **d**. Formen af **r** med Kvistene opad.

Da denne Indskrift, af hvilken et lidet Brudstykke er bevaret, har været saa gammel, maa det i høi Grad beklages, at Runestenens manglende Stykke ikke er blevet gjenfundet.

Det bevarede Brudstykke af Runestenens er dog meget vigtigt, navnlig ved dets eneste fuldstændige Ordform **faihido** „jeg skrev“.

Vi ved, at der i Mindeindskrifterne ogsaa med Hensyn til saadanne enkelte Udtryk gjør sig gjældende en fast Skik og Brug, som er eiendommelig for én Tidsalder i Modsætning til en anden. Det her forekommende Verbum bruges aldrig i norske Indskrifter fra den kristne Middelalder, i hvilke det derimod heder *ræist* „ridsede“. Og i Mindeindskrifter med den længere Rækkes Runer er det sædvanlige Udtryk: „jeg skrev“ i 1ste Person, medens Runeristen i de norske Mindeindskrifter fra den kristne Middelalder saa godt som altid taler i 3dje Person.

Naar vi nu gjenfinde den paa Vettelands-Stenen forekommende Ordform **faihido** skreven paa samme Maade paa Einang-Stenen, saa forudsætter dette en enten middelbar eller umiddelbar historisk Sammenhæng mellem de to Mindeindskrifter.

Fremdeles skal her fremhæves, at de ældste norske Mindestene med den længere Rækkes Runer oftest forekommer i Kystegnene, fremfor alt i det sydvestlige Norge. Naar der nu er en Overensstemmelse, som forudsætter historisk Sammenhæng mellem Mindeindskriftens Udtryk paa Einang-Stenen i Slidre i Valdres og paa Vettelands-Stenen paa Jæderen, saa tør deraf sluttet for det første, som alt foran er sagt, at begge Mindestene høre til omtrent samme Tid. For det andet tør vi (hvadenten Vettelands-Stenen eller Einang-Stenen er ældst) slutte, at den Skik at reise en med Indskrift forsynet Mindesten er bleven udbredt til Valdres, hvor Einang-Stenen nu intet Sidestykke har, fra det sydvestlige Norges Kystegne, kanske snarest fra Jæderen. Thi i de sydvestlige Kystegne har den nævnte Skik, som vi har Grund til at tro, været mere almindelig. En Bevægelse i væsentlig samme Retning kan vi iagttage omkring Aar 1000 ved de saakaldte Kortkvist-Runers Udbredelse i Norge; se S. Bugge, Hønen-Runerne.